

Posudek diplomové práce Bc. Naděždy Soukupové „Lev Semjonovič Vygotskij – Kulturně historická teorie“

Posuzovaná diplomová práce Naděždy Soukupové „Lev Semjonovič Vygotskij – Kulturně historická teorie“ se zabývá životem a dílem významného předválečného psychologa v tehdejší carské Rusku a zejména v tehdejší Sovětské svazu. Fundovaná práce obsahuje kromě Úvodu a Závěru šest obsažných kapitol. Tyto kapitoly jsou „Dětství a mládí“, „Gomel“, „Příchod do Moskvy“, „Vrcholné období“ „Poslední roky“ a „Vygotského odkaz“. V každé kapitole je rozbor díla prováděn jednak v souvislosti s charakteristikou dané etapy osobního života Vygotského, jednak v souvislosti s obrazem společenské situace v příslušné době. Tím nabývá autorčin výklad výrazné plastičnosti. V české literatuře je to první práce tohoto druhu.

Autorka kromě podrobného výkladu většiny Vygotského prací věnuje detailní pozornost charakteristice životní cesty Vygotského a poměrně podrobně na základě historických prací i širšímu společenskému prostředí. Opírá se přitom o rozsáhlou literaturu angloamerickou, jak překlady Vygotského, tak tituly věnované jeho dílu, a rovněž o české a slovenské překlady. Určitým nedostatkem je, že chybí literatura ruská, která je ovšem zčásti v překladech uvedena. Z angloamerických psychologů, zabývajících se Vygotským, je to zejména M. Cole, D. Bakhurst, H. Daniels, A. Kozulin, J. Valsiner, R. van der Veer, J. Wertsch, z českých S. Štech.

Těžiště práce je v souladu s cílem ve výkladu Vygotského názorů na přirozenost člověka, vývoj lidského druhu a vývoj lidského jedince. Autorka přitom oprávněně vychází ze zprostředkovanosti, signifikace a instrumentality jako hlavních charakteristik vyšších psychických funkcí, které jsou jádrem Vygotského koncepce.

K práci nemám podstatné připomínky. Pouze bych rád upřesnil některé aspekty spolupráce L. S. Vygotského, A. R. Luriji a A. N. Leont'jeva. Spolupráci A. R. Luriji na kulturně historické teorii pravděpodobně i v době jejího vzniku dokumentuje jeho společná práce s Vygotským „Etudy po istorii povedenija“ s podtitulem „Opice, primitiv, dítě“ z roku 1930. Pokud jde o Leont'jeva, Vygotskij napsal předmluvu k jeho knize „Razvitije pamjati“. Tato předmluva potom vyšla samostatně jako jejich společná práce. Oba, A. R. Lurija a A. N. Leont'jev, prosadili první vydání vybraných prací v roce 1956, čímž fakticky zahájili soudobé vysoké hodnocení Vygotského díla. Jejich faktická spolupráce, která ovšem měla různé peripetie, není proto mýtem.

Vzhledem k vysoké kvalitě posuzované diplomové práce N. Soukupové doporučuji posuzovanou práci k obhajobě. Zároveň navrhuji její klasifikaci jako výbornou.

V Praze 10.ledna 2011

Jaromír Janoušek